

ЧЕК-ЛИСТ ПРОПОЗИЦІЙ
за результатами роботи Панельної дискусії
«Агробізнес і сталий розвиток: стратегія стійкості і відродження»
в рамках VIII Харківського Міжнародного юридичного форуму
(27 вересня 2024 року)

Враховуючи виклики у сфері агробізнесу, зумовлені веденням повномасштабної війни на території України, й виходячи із необхідності забезпечення продовольчої, агроекологічної та енергетичної безпеки держави, в ході роботи панельної дискусії сформульовано наступні висновки і пропозиції:

1. З метою створення ефективного правового механізму забезпечення продовольчої безпеки, недопущення поглиблення глобальної продовольчої кризи, гарантування права людини на продовольство й на захист від голоду прийняти Закони України «Про продовольчу безпеку» та «Про продовольчі банки».

Доповнити постанову КМУ «Деякі питання продовольчої безпеки» індикаторами, необхідними для об'єктивної оцінки рівня та динаміки продовольчої безпеки: частка недоїдаючого населення, в тому числі кількість дітей з дефіцитом ваги; сталість і ресурси тощо.

2. Прийняти Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на 2025-2035 роки», розробити і прийняти «Стратегію сталого розвитку та повоєнного відновлення аграрного сектору економіки України», дія якої має бути розрахована мінімум на 10 років після скасування режиму воєнного стану.

3. Внести зміни до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» щодо: а) запровадження спеціальних засобів державної або грантової підтримки аграрних товаровиробників у вигляді компенсації чи відшкодування за рахунок коштів державного бюджету вартості проведеного розмінування сільськогосподарських угідь; б) доступу до кредитних ресурсів; в) підтримки виробників тваринництва в умовах воєнного стану, зокрема, на деокупованих територіях.

4. Запровадити на деокупованих територіях спеціальний преференційний режим ведення сільськогосподарської діяльності, зокрема у сфері оподаткування, кредитування, державної підтримки для забезпечення можливості відновлення і налагодження виробничої діяльності фермерськими господарствами та іншими аграрними товаровиробниками на період відновлення, строком не менше як на 5 років, утворивши так звані «зони незламності» (за зразком вільних економічних зон). Це забезпечить відновлення й економічний розвиток вказаних територій і захистить аграріїв від масового банкрутства.

5. У зв'язку з неможливістю аграрним товаровиробникам вести обробіток сільськогосподарських угідь на прикордонних територіях Сумської, Харківської та деяких інших областей, які визначені у наказі Мінреінтеграції № 309 від 22.12.2022 р. «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» як території можливих бойових дій, але при цьому фактично перебувають під постійними (щоденними) обстрілами, й через відсутність можливості зафіксувати факт їх замінування через об'єктивні ризики для життя і здоров'я й заборону відвідувати ці території, пропонуємо внести зміни до даного наказу щодо перегляду статусу вказаних територій й віднести території прикордонних з РФ громад до територій активних бойових дій. Оскільки внаслідок зазначеної ситуації аграрні товаровиробники не підпадають під пільгу, встановлену п. 69.33. підрозділу 10 розділу XX Податкового кодексу України й не підлягають звільненню від сплати єдиного податку 4-ї групи стосовно таких земельних ділянок.

6. Розробити і прийняти Закон України «Про агроінноваційний розвиток» (або «Про агроінновації»).

7. Для забезпечення сталого розвитку сільських територій та адаптації національного аграрного законодавства до вимог права ЄС прийняти Закон України «Про сільський (зелений) туризм».

8. Значну загрозу для фермерських та сімейних фермерських господарств становить перспектива прийняття законопроекту № 6013 "Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період". Законопроект № 6013 потребує значного доопрацювання, а статті 20, 22 – виключення.

9. Прийняти програму державного або грантового фінансування виробництва броньованих дистанційних машин для розмінування полів та сільських територій, визначивши їх виробництво одним із пріоритетних напрямів розвитку вітчизняного машинобудування, внести відповідні зміни до Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу».

10. Розробити Загальнодержавну концепцію кліматично орієнтованого сільського господарства, враховуючи необхідність адаптації національного аграрного сектору до зміни клімату.

11. Внести зміни до Законів України «Про молоко та молочні продукти» та «Про державну підтримку сільського господарства України» з метою запровадження державного регулювання закупівельних цін на молоко, стимулювання виробників молока в умовах воєнного стану.

12. Запровадити кримінальну відповідальність за дії, пов'язані з вчиненням агроєкоциду як умисного масового знищення чи отруєння об'єктів та ресурсів

агросфери (ґрунтів, водойм, лісів, посівів, насаджень і врожаю сільськогосподарських рослин, сільськогосподарських тварин тощо), а також вчинення інших дій, що можуть спричинити агроекологічну або продовольчу катастрофу, доповнивши Кримінальний кодекс України ст. 441-1 «Агроекоцид».

13. Розробити та прийняти Закон України «Про відновлення земель», доповнити Земельний кодекс України окремим розділом, присвяченим відновленню земель, у якому закріпити його поняття та заходи, зокрема, в умовах повоєнного відродження агросфери.

14. Розробити та прийняти Закони України «Про ґрунти та їх родючість» і «Про моніторинг ґрунтів».